

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 6 FRT, 1/2 ÉVRE 3 FRT,
1/4 ÉVRE 1 FRT. 50 KR. EGY SZÁM 15 KR.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A sertésvész elleni serummal elért eredményről.	
<i>Bettgh Lajos</i>	399
Tanulmányi kirándulás. II. <i>Szecsény István</i>	400
A lovak bokázásáról. <i>Brummel Gyula</i>	401
Kisebbszakközlemények	402
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. <i>Török Mihály</i>	403
Külföldi lapokból <i>S.</i>	404
Könyvszemle	404
Egyleti élet	404
Vegyes közlemények	404
Közgazdaság, üzlet, forgalom	405
Hirdetések	

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÜDÖN

cs. és kir.

udvari szállító,

Józséf főherceg Ő cs és kir. Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Felsége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (28.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A sertésvész elleni serummal elért eredményről.

Ujból »sertésvész«, ujból »serum«; régi hurokat pengetek, talán új hangokat hallunk. A gyakorlatban működő számos kartársaim között tudakolva a serummal elért eredményekről, a hány, annyiféleképen nyilatkozik úgy a serumról, mint az azzal elért eredményről; hadd nyilatkozzam én is. Azokat az adatokat akarom felsorolni, melyeket nemrég volt alkalmam gyűjteni. Háromszék vármegye Közép-Ajta községében fellépett járványos jellegű sertésvész alkalmával.

A betegség igen heveny alakja lépett fel, úgy hogy csakhamar járványos jellegűvé fejlődött s hogy a betegség nagyobb dimenziókat ne öltön, tekintettel a kis község nagy sertésállományára, a serummal való beoltást hoztam ajánlatba, mire a községi előljáróság az érdekelteknek megmagyarázván az ojtás előnyeit, annak végrehajtására a megbízást megkaptam.

Az ojtás megtörtént s mindannyiszor kíváncsian vártuk, hogy minő lesz az eredmény. Különösen magam néztem nagy várakozással az eredmény elé, mert nem úgy jártam el, mint az, az ojtó anyaggal küldött utasításban elő van írva, tudniillik nem azt az adagot fecskendeztem be a bőr alá — kor- és nemkülönbség nélkül 10 cm.³ — és nem oda fecskendeztem azt se be, a hová kellett volna — a czomb belső oldalának bőre alá.

Hogy miért nem cselekedtem úgy, a hogy kellett volna, annak oka az, hogy meggyőződésemmel és tapasztalatommal nem egyeztettem meg az előírás s hogy jól jártam-e el, eredményemmel-e vagy anélkül, azt e sorokból bírálja el a tisztelt olvasó.

Én az ojtó-anyagot méregnek, ellenméregnek tekintem, melynek az a hivatása, hogy a szervezetbe került vagy kerülendő sertésvész, vagy bármely pathogen bakteriumot megsemmisítsen; az általa okozott, vagy okozandó betegség keletkezését vagy kifejlődését lehetetlenítse. Hogy ha már most abból, mondjuk valamely egészséges állatba, annak bőre alá bizonyos quantumot fecskendezek, szóval annak vérkeringésébe hozok, akkor azt bizonyos fokra megmérgeztem. Tudjuk azonban azt, hogy minden méreg, még a legerősebb és magas vegyületű szerves méregből is — ezek a legerősebbek — csak egy bizonyos mennyiség hat méreg képen; míg kisebb mennyiség csak mulékony megbetegedést, vagy semmi változást sem okoz. Hogy ha tehát oly mennyiséget viszek a serumból valamely állatba, mely linc arányban annak testsúlyával, ha az az arány olyan, hogy a testsúly mondjuk egy kilogrammjára annyi jut, hogy azt nem képes elviselni anélkül, hogy a normalis physiologiai

viszonyok meg ne változzanak, akkor az az állat elpusztul; míg ha a fenti arány olyan, hogy a szervezet élettani működését zavarja bár, de nem lehetetleníti, mint fenn, akkor az állat megbetegszik mulóan ugyan, de el nem pusztul. Már pedig a serum, tulajdonképeni hatását a benne foglalt méreg, illetve ellenméregnek köszöni s erre épen úgy vonatkoznak a fenn elmondottak, akárcsak más magasrendű organikus mérgekre. Hogy ha a serumot méregnek tekintem, az azzal való gyógykezelésnél ugyanazon szabályok és tapasztalati tények tartandók be, mint más, gyógyszer gyanánt használt mérgeknel, tudniillik oly mennyiségben kell a testsúly 1 kgmjára fecskendezni, mely annak élettani funkcióját legfőleg mulandóan zavarja meg, a nélkül azonban, hogy azt tönkre tenné.

Az említett útmutató szerint azonban tekintet nélkül az állat korára — a mivel a testsúly nagysága is változik — 10 cm.³ kell annak bőre alá fecskendezni. S most vegyünk elő egy concret esetet. Fentti utasítás szerint 100 kgr súlyu sertésbe 10 cm.³ kell fecskendezni, akkor a testsúly minden kgmjára, 0.1 cm.³ esik. Ezt a mennyiséget elbirja ilyen súlyu állat, nem betegszik meg s ezt igazolja az esetek nagy százaléka is. De minden gazdembernek különösen Erdélyben — nincs 100 kgr. súlyu sertés, hanem van pld. 2 drb. 10—10 kgmos malacza; akkor fejenként s kilogrammonként a testsúly minden kgmjára 1 cm.³ serumban foglalt méreg esik. És mit látunk ilyen oltások után? Azt, hogy ezen beoltott állatok 99%-a elpusztul. Részemről természetesen is találom, mert nagy a különbség is a két arány között. Az első esetben gyógyhatásu lehet a serum s az is az esetek tulnyomó részében, a másodikban pedig mesterseges mérgezés, mert nem hogy a szervezetbe került bakteriumokat megsemmisitené, a mint azt elvárnók, hanem még mielőtt azokat tönkre tenné, addig a szervezetet semmisíti meg s akkor hol marad a várt haszon?

Engem tehát csak az elvek készítették arra, hogy nevezett községben úgy járjak el, a mint eljártam; összesen beoltottam 228 drb. sertést, ezek közül megmaradt 228 drb. sertés, tehát 100%.

Mindaddig, míg az oltás nem ejtetett meg, mindig voltak elhullások, illetve számuk gyarapodott. Egészen másképp változtak a viszonyok a beoltás után; akárcsak ollóval metszették volna el az elhullás fonálát. A be nem ojtottak között azután is volt néhány elhullás.

A betegség továbbterjedésére pedig nagy volt a lehetőség, mert kénytelen voltam 4—5 magammal udvarról-udvarra járni és a beoltást végrehajtani. Azonban kellemes meglepetésül szolgált a remélt, de nem várt eredmény

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárakkal**, u. m. **gazdasági eszközök**, **háztartási cikkek**, **konyhaberendezések**, mindennemű **szerszámok**, **technical cikkek**, **kocsikenőcs**, **kovács szén**, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakból.

Bizományi raktárunk van a Budapesti **Thury János és fia cég** nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

(123.)

Kiváló tisztelettel

Telefon sz. 351.

Babós és Társai.

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Abbeli állításomat, hogy a serum menyiségének arányban kell állania az állat testsúlyával, documentálja járásom másik közsé- gében egyik kartársam által végrehajtott ojtás eredménye, a hol 43 drb. 3-8 hónapos sertés közül 23 drb. hullott el és pedig kivétel nélkül a fiatalabbak.

Kisebb fontosságot tulajdonítok a másik eljárásomnak, hogy nem a czomb bőre alá, hanem a haskorcza vagy a has bőre alá fecskendeztem a serumot. Részemről ezt az eljárást azért becsülöm többre az előbbinél, mert

1. az ojtófecskendő tüje okozta sel csatornáján nem szívároghat vissza az ojtó-anyag, mert annak csatornája vagy vízszintes, vagy felfelé a gerincz felé hajló;

2. mert ezen át utólagos más fertőzés nehezebben történhetik, mert védettebb helyen, tisztább helyen van;

3. az ojtófecskendő tüje nem törhet bele oly könnyen, mint a másik esetben s nem vezethet véletlenül az izomzatba fúródott tű izomgyulladás s az ezzel járó complicatiókra;

4. a bőr fertőtlenítése nehezebben, lassabban történik a czombon, mert az esetek 95% arasznyi trágyalé és trágyában élő sertés czombja annyira nem tiszta, hogy annak carbolos vízzel való lemosása sok időbe és fáradságba kerül, a mi számba veendő körülmény akkor, midőn több állat beojtásáról s a serum azonnali feldolgozásáról van szó; még ilyen esetekben is azt találtam, hogy a hasfal majdnem mindig száraz és az ojtás könnyebb végrehajtására alkalmasabb.

Egy nehézsége van ezen eljárásnak, hogy nagy óvatosságot igényel, mert a lefogott sertés hasfalait erősen mozgatja s a tüvel könnyen átdöfhetjük azt.

Az ojtás eredményességéhez még egy kritérium kell, a tiszta eljárás és hogy a fecskendőben levő serum légbuborékot ne tartalmazzon.

Részemről kívánatosnak találnám, ha kartársaim hasonló irányban tennének kísérletet, mert ha ezen fent elöadott eljárás másutt is beválk — a mit hiszek — akkor nem lennénk arra utalva, hogy előbb-utóbb dr. Lorenz és dr. Streiber sertésorbáncz és sertésvész ellenes ojtó-anyagát drága pénzért vásároljuk, mikor a miénk is jó, csak nem megfelelő módon bántunk el vele. Ha kevesebbet ojtunk be, az nem árthat meg, míg a sok még a jóból is megárt!

Betegh Lajos.

* * *

Közre adtuk munkatársunk fenti cikkét, bár nem érthetünk vele egyet az elmondottak felett. A közlemény is hézagossá, ami még fokozza kételyeinket. A mérgek gyógytani és méregtani hatásáról szóló elmefuttatás helyes ugyan, de hogy így milligrammokra vehessük a vérsavóban foglalt antitoxinok hatását a megvédendő állatok szervezetére, illetőleg annak testsúlyához viszonyítva, mindenek előtt két dologgal kellene tisztába jönnünk, a melyek közül pedig tudomásunk szerint az első lehetetlen. A cikk szerzője nem említi, hogy a 228 sertés beojtására saját előállítású kőbányai-, eszéki- vagy más miféle serumot használt. Lett-é legyen azonban a serum bármilyen eredetű, szerző nem említi, hogy ki és hogyan határozta meg annak antitoxin tartalmát. Már

pedig ahhoz, hogy a beojtandó állat súlyának minden kilogrammjára hány milligramm mérleg anyagot juttassunk vagy juttatunk, először is azt kell tudnunk, hogy a savó 1 cm³-re mennyi toxint tartalmaz. Tudomásunk szerint az eddig ojtásra használatos savók toxin tartalmát ez ideig még nem határozta meg senki, sőt úgy tudjuk, hogy ezen savók toxin tartalma felettébb ingadozó még olyan esetekben is, mikor nem természetes befertőzés után gyógyult állatok, hanem mesterségesen immunizált állat vérből készítették a savó, hát még aztán a természetes fertőzés után? A fertőzés nagysága, a kiállott betegség foka, tartama-, a beteg kora-, tápláltsága stb. mennyi változást, ingadozást idéznek elő a vérsavó antitoxin tartalmában? Még a vérsavó előállításának esélyei is befolyásolhatják ezt, még pedig feltűnő módon.

Egy tehát bizonyos, s ez az, hogy a szerző csak annyit mondhat jó eredménynyel végződött ojtásáról, hogy a beojtott vérsavó mennyiségét saját belátása szerint határozta meg, még pedig úgy, hogy alapul 10:100-ra vett. Hogy azonban ezzel szemben a mások által végzett, mondhatnám rengeteg számu ojtásokkal szemben az antitoxin tartalmát is leszállította: azt szerző nem mondhatja. Az eset t. i. úgy is alakulhat, hogy az, a ki az utasítás szerint 10 cm³ fecskendez be valamely másik sertésből készített savóból, kevesebb antitoxint visz a megvédendő állat szervezetébe, mint a cikk szerzője a maga redukált savómenyiségével.

Ha konkrét eseteket is volna szükséges felsorolni, csak hamarosan felemlithetnénk vagy harminczat a magunkból, melyek közül a legkisebb beojtott farka is felül volt a 400-on. Az ojtási eljárás mindeniknél ugyanaz, az állatok sulya csak annyiban különbözik egymástól, a mennyiben egy farka állatai-é is különböznek; az adag egy, az ojtásra használt serum a kőbányai telepről küldetett és . . . a mortalitás eredménye 8%-tól 65%-ig változott.

Nagy csalódásnak néz tehát elébe a szerző, ha azt hiszi, hogy ebben a dologban valami pozitívumot talált, de hogy — de hogy! A jövő ojtáskor éppen az történhetik vele, a mi történt említett collegája esetében, a kinek 43 drb. beojtott sertése közül elhullott 23. Csak vigyázzon, nehogy még ezt a collegáját is tullicizálja!! . . .

A serumozás eredménye tehát ma még tisztán a véletlen játéka, még pedig olyan véletlené, a melynek forrását nem ismerjük. Ha ezt sikerül felfedezni, akkor a serumozás jó hatásának állandósítása biztosítva lesz s ezzel vége szakad az immár évek óta folytatott kísérletezéseknek és kezdetét veheti a rendszeres, biztos védekezés. A bökkenő azonban éppen abban van, hogy a százezer számra menő serumozások eredményei annyira eltérők egymástól, hogy nem lehet belőlük megbízható rendszert sem a savó készítésére, sem az adag mennyiségére kihozni.

A cikk írója bizonyára emlékezik még a serumozás kezdetére, a mikor különösen az adagot illetőleg igen sok és megbízható kísérlet tetetett, míg végre abban történt megállapodás, hogy az éven aluli malacok beojtására 5-, az éven felüliekére pedig 10 cm³ a legajánlatosabb adag. Boldogult Makoldy felügyelő

azt is megállapította és ezt több helyen ismételve végzett kísérleti ojtások is igazolták, hogy ajánlatosabb az adagot két részben egy napi időközökben befecskendezni, mint egyszerre.

Bizony, bizony, ha csak az adag meghatározásában volna a most folyamatban levő serumozások hiánya, megbizhatatlansága, akkor réges-régen tul volnánk már a kísérletezések korszakán.

A mi pedig az ojtás helyének változtatását illeti, az keveset nyom a latban, mert hiszen az teljesen mindegy akár melyik helyen fecskendezük be a savót, a fő csak az, hogy tisztán végezzük az ojtást és olyan helyen eszközöljük a fecskendezést, a honnan az anyag gyorsan és biztosan felszívódik azaz a nedv keringésbe jut. Mi a czomb belső felületét erre a célra legalkalmasabbnak tartjuk, mivel ott kevés a zsírszövet s fokozott az anyagcsere. Azt, hogy a tüvel ejtett szurás helyén a savó kiszivárogha, vagy hogy ott fertőző anyagok jutnának be, még eddig nem tapasztaltuk.

Ennyit el kellett mondanunk ellenkező nézetünk indoklásául, mert nem lehet és talán nem is indokolt úgy állítani fel a tételt, hogy a serumban foglalt antitoxinok mérgezőleg hatnának a védeni szándékolt állatokra, hiszen egy sertésvészén átment süldő vérenek hiányosan — tehát csak felibe-harmadába — kivett vérsavójából 50-60 állatot ojtunk be. már pedig azt nehéz lenne az ahhoz értékkel elfogadtatni, hogy egy élőállatból vett anyagban annyi és olyan vért méreg halmazódjon fel, melynek nem hatvanad, (mert hiszen a leölt sertés összes szövetei tartalmazzák ezt a toxint) hanem hatszázad vagy ezred részével meg lehetne mérgezni egy hasonló egészséges állatot. Ez a teoria igen messze vezetne anélkül, hogy a gyakorlat terén eddig tett megfigyeléseknek bár egyetlen esete is bizonyítaná. A beojtás után elhullott állatoknál mi még mindig kifejlődött és kifejezett sertésveszt találtunk, melynek kifejlődésére ha az ojtásra használt serumban foglalt vegyi méreg okozta volna az elhullást, sem idő, sem szükség nem lett volna. Szerk.

Tanulmányi kirándulás.

II.

Még meg kell hogy emlékezzek az épületekről. Az istállók között a mének istállója boxokkal ellátva, kényelemmel berendezett. már a mint az mindenütt ily helyeken szokásos. A kanczák istállója egyszerű hosszú istállók a fal melletti jászakkal. A csikók istállója ugyanilyen, padlása azonban nincsen, daczára ennek télen át is elég meleg, de nem túlmeleg s így a csikók edzettebbekké fejlődnek benne. Kifutók és közeli legelők mindenütt elég számban és terjedelemben állanak rendelkezésre.

Az épületek kívül-belül, valamint azok környéke is kifogástalan tiszta, rendes, csinos és kellemes benyomást keltő.

Itt bucsút vettünk Rónay százados ménesparancsnok úrtól, megköszönve azon fáradságtalan és igazán lekötelező tanulságos felvilágosításait, a melyet a ménes tenyésztés körül részünkre nyújtani szives volt. Kocsikra ülve a gazdaság szemlélésére indultunk. Mielőtt erre térnék, az alantikban közlöm a fogarasi állami ménes loállományát és azoknak takarmányozását.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

(92.)

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél s vegyszeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

— Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyárú kereskedésében. —

Táblázat
a fogarasi lipiczai ménés takarmány-illetékeiről.

Részletezés				Megállapított napi illetmény			Jegyzet
				zab	széna	takar-mány szalma	
				kilogramm			
1				0.3	—	—	
2	Szopós csikó az ellés után	3/7	hétől bezárólag a 6 hétig választásig	1	—	—	
3	Választott csikók a választás napjától egy éves korukig			3.5	5	—	
4	éves	a	időszakban	2	2	1	
5			időn kívül	3.5	5	3	
6			időszakban	2	2	2	
7			időn kívül	3.5	6	2	
8	három és négy		időszakban	2	2	2	
9	az első időben			4	6	—	
10	felállított fiatal		időszakban	5	6	—	
11	hágó	a	időn kívül	4	4	3	
12			időszakban	4.5	5	—	
13			időn kívül	3	4	3	
14	próba			1.5	2	1	
15	éves	a	időn kívül	2.5	5	3	
16			időszakban	1.5	2	1	
17			időn kívül	2.5	5	3	
18			időszakban	1.5	2	1	
19	három és négy		időn kívül	2.5	5	3	
20	felállított fiatal		időn kívül	1	2	2	
21	az első időben			2	5	4	
22	Anyakanczák és az anyaménésbe beosztott kanczák	csikó nélkül	időszakban	—	—	5	
23			időn kívül	1.5	5	4	
24			időszakban	1.5	2	3	
25			időn kívül	2	5	4	
26	az anyaménésbe beosztott kanczák	csikóval	időszakban	1.5	3	3	
27			időn kívül	3	5	4	
28	mint hámos lovak (ideiglenes beosztva)			4	6	—	
29	Szolgálati nyerges lovak			3.5	5	—	
30	Egész éven át szolgálatban álló hámos lovak			4	6	—	
31	Eladásra felállított lovak			5	6	—	

Táblázat
a fogarasi angol félvér ménés takarmány-illetékeiről.

Részletezés				Megállapított napi illetmény			Jegyzet
				zab	széna	takar-mány szalma	
				kilogramm			
1				0.3	—	—	
2	Szopós csikó az ellés után	3/7	hétől bezárólag a 6 hétig választásig	1	—	—	
3	Választott csikók a választás napjától egy éves korukig			3.5	6	2	
4	éves	a	időszakban	2.5	2	2	
5			időn kívül	4	6.5	3	
6			időszakban	2.5	2	2	
7			időn kívül	4	7.5	2	
8	három		időszakban	4	5	—	
9	felállított fiatal		az első időben	4.5	6	—	
10	hágó	a	időszakban	7	6	—	
11			időn kívül	5	5	—	
12			időszakban	6	6	—	
13	próba			5	5	—	
14	éves	a	időszakban	2	3.5	1	
15			időn kívül	3	6.5	3	
16			időszakban	2	3.5	1	
17			időn kívül	3	6.5	3	
18	három és négy		időszakban	2	3.5	2	
19	felállított fiatal		időn kívül	3	6.5	4	
20	az első időben			4	5	—	
21	anya és anyának beosztott fiatal kancza	csikó nélkül	időszakban	2	2	3	
22			időn kívül	3	6	6	
23			időszakban	2.5	5	3	
24			időn kívül	3.5	6	5	
25	fiatal kancza	csikóval	időszakban	3	5	3	
26			időn kívül	4	6	5	

Lóállomány-kimutatás
1899. év május hó végével.

És pedig	Eladó			Használati			Herétek			Kanczák			Ménés			
	Hérlé	Összesen	Együtt	Hérlé	Összesen	Hérlé	Összesen	2 éves	3 éves	4 éves	Összesen	Anyának beo.	3 éves	2 éves	1 éves	Összesen
Lipiczai	3	3	295	3	47	3	6	3	3	1	165	60	10	16	15	74
Félvér	3	3	115	3	37	3	6	3	3	3	78	43	6	7	10	37
Összesen	3	3	410	3	84	3	12	6	6	4	243	103	16	22	25	111

A lovak bokázásáról.

Irtá: Brummel Gyula állatorvos Debreczenben.
A rendelkezésemre álló szakirodalomban e tárgyról elég kimerítő leírást találhatok, de úgy abban, mint Schwenszky* e tárgyban irt legújabb közleményében nem találok a bokázás gyógyítására, vagy ha jobban tetszik megszüntetésére alkalmas olyan eljárást, amely célra is vezessen. A különböző vasalási módoknál és tetszetős-neltetszetösebb patkóformáknál, a többé-kevésbé izléstelen és alkalmatlan bokavédő-készülékeknek egyebet vajmi ritkán produkálnak e téren s ha mindezek eredményét vizsgáljuk, hát ugyan szerények legyünk a kívánalmakban, hogy valami kevés hatást legyünk képesek felmutatni.
Pedig a bokázás nagyon gyakori és nagyon kellemetlen baj a lovakon, mert eltekintve a nem nagyon gyakori munkaképtelenségtől, amely ezen rossz szokást kíséri, elég gyakran elégteleníti és így értékében csökkenti a lovat.

Akárhány okot soroljon is fel bárki, a a bokázás alapjául, be kell látnia, hogy a bokázás oka az esetek túlnyomó részében a vasalásban rejlik. Akárhány esetben a külön-

* L. Állategészség cz. folyóirat 1898. évi 5. sz.

Telephon : 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Sürgönyök : **Gépgyár és Vasöntöde**

Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók
— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízkerekek, Turbinák.

GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Trieurök, Szecekvágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. **Külön osztály: EKÉK.**

ben helyesen és szabályszerűen patkolt ló olyan mértékben bokázik, hogy ráverik szegényre a hires és nagyon csinos bokázó patkót is és láthatjuk aztán, hogy az egész pontosan felgazitott bokázó patkóval a ló vigan bokázik tovább, úgy hogy végre is előkerülnek a legcsinosabb ló szegénységi bizonyítványai a bokavédő szjak, gummik stb., hogy ezek segítségével a bajt ne előzzük ugyan meg, de már messziről hirdessük, hogy mi a lovunk hibája?

Pedig a segítség e bajnál elég közel van, s a gyakorlatban eddig általam végeztetett egyszerű vasalási mód mellett a bokázás esetét majdnem teljesen sikerült megszüntetnem.

Habár nincsen kizárva a lehetősége, de magam még soha nem láttam olyan lovat, amely ménesben vagy használatban vasalás nélkül járván, olyan mértékben bokázott volna, hogy egy kis szörlekópáson kívül egyéb nyoma lenne; nagyon szerencsétlen állásu lehet az olyan ló, a mely ilyen állapotban is felsérti a bőrt bokázás közben s ennek bizonyára nem utolsó sépség hibája lesz a bokaszíj.

Rendesen tehát nem sérti fel a ló bokáját sohasem, amíg meg nem vasalják. Akármily pontos és illő legyen aztán a patkó, mihelyt a lovat kocsi fogják, vagy nyereg alá veszik, ha a testállása miatt a bokázásra hajlandó, rögtön elkezd az és hiába illesztik fel a patkót még pontosabban, a bokázáson az nem segít, újra meg újra kezdi a ló, míg előveszik az ultima ratiót — a bokaszíjat.

Mielőtt leírnám azon eljárást, amelylyel a bokázást meg lehet szüntetni, sorba veszem a bokázás közismeretű okait, hogy azok kapcsán megtehessem észrevételeimet.

Bokázni szokott majdnem minden fáradt ló, mert itt a lépések koordinációjá a beidegzés érzékenységének csökkent volta miatt többé-kevésbé megszűnik. Ugyancsak gyakran bokázik a ló, ha hegyről lefelé jön, mert itt a hátsó végtagok felszabadulnak a test-súly egy részének terhétől s azonfelül a mellső végtagok túlságos megterhelésén kívül, még fékező munkát is kell teljesíteniök, szóval a megterhelés egyenlőtlen elosztódása okozza mozgás közben a lépések zavarait — a bokázást. Ugyanide sorolhatjuk azon bokázásokat is, amelyek vagy azáltal jönnek létre, hogy a kocsi a gyeplőt túl a rendjén lazán tartja, aztán meg hirtelen felránja, miáltal a lovak felriadvá zavarba jutnak s elvesztik rendes lépésüket, vagy pedig midőn először fogatjuk be a betanítandó lovakat s azok a szokatlan felszerszámozás, kormányzás, munka stb. miatt még be nem tanulnak, bokáznak. A gyors hajtás, gyöngeség, erőtelen, beteges állapot szintén eredményez bokázást, de természetesen ez az elfáradás rovására esik.

Ha az ilyen állatok rendes állásuak, akkor minden bokázás, amely a szőr lekopásán kívül számbavehető sérülést okoz, mindig a patkolás eredménye.

Ha a pata nagyon hosszúra nőtt s emiatt bokázik a ló, akkor újra csak a vasalást okozhatjuk, mint a bokázás közvetlen szülőanyját.

Vannak azután beteges állapotok, amelyek a bokázást létre hozzák, t. a csánkópók, a különböző patabajok, továbbá szabálytalan állások, különösen a donga és tehénállás, de ezeken kívül is majdnem valamennyi szabálytalan állás. Itt a bokázás mint szervi hibák kísérője van jelen, de ha a bokázást ezen

esetekben nem is lehet egészen megszüntetni, mindenesetre meg lehet szüntetni azt, hogy az állat felsértse a végtagjait.

Végül a bokázás mint a hibás vasalás következménye is létrejön, de ezzel külön nem foglalkozom, éppen azért, mert tapasztalataim azt bizonyítják, hogy a bokázás tekintetében még a legszabályosabb vasalás is hibásnak tekintendő, ha a boka megsérül.

Elősorolva a bokázás okait, meggyőződhetünk mindenekelőtt arról, hogy azokat megszüntetni alig lehet. Akár elfáradás legyen az ok, akár ferde pata, akár donga állás, akár egyenetlen talajon való járás avagy a betanítás, a bokázás közvetlen oka maga a lépés lévén, amitől a lovat megkímélni nem lehet; belátható tehát, hogy a bokázás közvetlen okát megszüntetni nem áll módunkban és arra kell szoritkozunk, hogy megelőzzük a bokázás kellemetlen következményeit, a bokaszebzéseket. Ha hosszúra nőtt köröm, tág vasalás vagy rossz kocsi okozták a bajt, akkor a segítség kézen fekvő könnyű dolog és gyorsan sikerül. Másként áll azonban a dolog, ha a ló egyéb okból bokázik. Már említettem, hogy ilyen esetekben a legszabályosabb vasalás is csak keveset vagy semmit nem használ és ez természetes is. Jól tudjuk, hogy a ló bokázás közben egyik patkójával az ellenkező láb bokázületének belső felületét érinti. Ha a ló vasalatlan, akkor is bokázik, de a sima szaru nem merev, hanem bizonyos rugalmassággal bír s ezen rugalmasság az oka, hogy odaütődéskor legfeljebb a szőrt horzsolja meg kissé, mélyebb sérülést azonban nem okoz. Ha akármilyen pontosan fekszik azonban a patkó a patahoz, bokázáskor többé nem az elasticus szaru ütődik a bokához, hanem az érdes, kemény, merev vas s a folytonos ütődésnek sebesülés lesz a vége. A feladat tehát csak az lehet, hogy a vasalás daczára is a bokával bokázás közben csak a szaru érintkezze s ha ezt sikerül elérni, akkor a bokázás nem veszedelmes, bár el nem kerülhető.

Az ilyen lovat teljes eredménnyel úgy vasaltatom meg, hogy a patkó belső ágát kissé — mintegy $1\frac{1}{2}$ —2 milliméternyire a hordozószélen belülré igazítottam, úgy, hogy a patkón kívül a hordozószél szaruja kiáll eresz gyanánt. Így azután — ha még előbb ezen szaru élét kissé letompítottam, a ló bokázása többé nyomot nem hagy. Amióta így végeztetem a bokázó lovak vasalását, a bokázás nem szűnt meg ugyan, mert ezt nem is lehet megszüntetni, ha a ló mozog; de a bokasérüléseket megszüntettem és ez a tulajdonképeni cél. Nehány vasalás után a bokán újra kinő a szőr s ha még a bokán idült kötőszöveti lobosodás miatt elégtelenedés nem jött létre, akkor az nem is jó létre s a bokázás nyoma is alig látszik.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A lóherés ugarok trágyázására nem elegendő az istálló-trágya, mert a lóherék a levegő nitrogénjéből is sokat visznek át a talajba, tehát annak nitrogéntartalmát növelik. A lóheretermelésre alkalmas kötöttebb mély altalajú földek káliban amugy sem szegények. Az istálló-trágyával pedig legfőképen ezt a két anyagot viszik a szántóföldre. A lóherés felszántásakor a földbe kerülő gyökérzet, ágak,

levelek stb. szintén nagyban hozzájárulnak a föld trágyázásához s lazításához. Sőt ez sokkal jobb trágya, mert gyorsabban korhad, mint az istálló-trágya megfásodott szalmakeveréke. Az istálló-trágya tehát lóherés ugarokon valóssággal luxus-trágya; és pedig annyival is inkább, mert a lóheréfélék után rendesen téli szalmás gabonát, búzát, rozst szoktak vetni, amelyek ezen földek nagy nitrogén- és káli-tartalmát nem tudják fölhasználni. Hanem annál jobban kihasználják a phosphorsav tartalmát. Ezt kell tehát a lóherés ugarokon első sorban s legfőbbképen pótolni. Azért a lóheré-ugarokra csak fél istálló-trágyát kell vinni, kiegészítvén ezt phosphorsav-trágyával.

Ha a marhák szemgyuladása a szemgolyó és szempillák közé jutott idegen anyagtól származik, legjobb először az idegen tárgyat olajba mártott ecsettel eltávolítani. Aztán hideg borogatást kell rakni a fájós szemre, gyakran megújítva a vizes ruhát. Ha a szem átlátszó szaruhártyája is megsérült, akkor borogatáshoz kénsavas cinknek hideg vízben való 10%-os oldatát kell használni.

A lovak kólikája ellen A. Arnstadt szerint kitűnő szer a katifona (Asa foetida). Az állatorvosi gyakorlatban hülés, rheuma stb. okozta kólikák ellen régóta használják $\frac{1}{2}$ —1 gr. adagokban és allövetek alakjában. A szarvas-marhák bélkólikája ellen is a legjobb eredménnyel lehet használni. Óránként 1 liter székfűtheában 30 gr. Asa foetida tincturát adagolva, míg a fájdalmak megszűnnek.

A bor megfeketedése. Ugy fehér mint vörös boroknál elfordul, hogy a levegőn megfeketednek. Nessler dr. szerint a borban lévő vas, vasoxydul alakban van jelen, mely a levegőn vasoxyddá alakul s a bor csersav tartalmával egyesülve, oldhatatlan vegyületet alkot s ez okozza a bor fekete megzavarodását. Az ilyen természetű bort derítéssel könnyű helyreállítani.

Nagy hideg nincs különösebb hatással a különböző növénymagvak csirázó képességére, mint a Brown és Escombe kísérleteiből kitűnt. Hordeum distich, Avena sat., Cucurbita Pepo, Impatiens Balsamina, Helianthus annuus stb. magvait előbb jól kiszáritották, úgy, hogy még csak 10—12% nedvességet tartalmaztak. Ekkor 110 óra hosszáig 183—192° C. hidegben tartották. Kiengesztelésök 50 óra alatt nagy óvatossággal történt. A fagyasztott magvak ép oly jól csiráztak s ép oly egészséges növény fejlődött belőlük, mint a normalis viszonyok között tartottakból.

Az istállótrágya konzerválása. A rothadó hogy 30 nap alatt 56% nitrogént veszít. Az átalakulást bakteriumok okozzák. A trágyalevet tehát konzerválni kell oly módon, hogy savanyuvá teszék. E célra legjobb a bisulphát Dr. J. Stoklasa kísérletei szerint. Ennek 100 kgr. mintegy 20 krba kerül. Ha 0.5% sav van a trágyalében, nem fog rothadni s így nem veszít nitrogént. Az ilyen konzervált trágyalevet azonban egymagában kell alkalmazni, szilárd trágyarészekkel keverni nem tanácsos, mert akkor könnyen bomlik. Épen ezért nem ér semmit a trágyalevet a trágyadombokra önteni, hanem ellenkezőleg cementszertett gödrökben kell meggyűjteni és savanyuvá tenni.

A Zalathnai kénkovand

ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. ez. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legelőszérűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni.

Arajánlatokkal készséggel szolgál a KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Décsi-utca 5. szám.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Magyar Gazdák Lapja“ (Július hó 8.) Hrebly Emil tollából »Baromfiállományunk hibái« cz. alatt a következő igen érdekes sorokat hozza: A hazai baromfiak rendkívül vegyesek, kiegyenlítettlenek, azaz különféle idegen fajták czéltalan használata folytán elvesztették eredeti régi jellegüket. Ennek pedig a baromfitenyésztésre, különösen üzleti szempontból, rendkívül hátrányos befolyása van. Arra kellene törekednünk, hogy a baromfiak egymás között egyenlő színűek, nagyságuk és alakuk legyenek. Hazánk évi bevétele, melyet a baromfi-export után kapunk, körülbelül 25 millió forint, melynek legnagyobb része népünk szegényebb osztályának kezébe kerül, mivel eddig a baromfitenyésztéssel inkább az alsóbb néposztályok és a kisgazdák foglalkoztak. Ez a szép jövedelem határozottan bizonyítja, hogy a baromfitenyésztés oly foglalkozás, melyre ha gondot fordítunk, okvetlenül hoz jövedelmet s egy kevés utánjárással, állományunk egyöntetűvé tételével ezt az évi 25 millió forintot 50 millióra is fokozhatjuk

ben, hogy szolgálatot teszünk vele mindazoknak, kik e kérdéssel foglalkoznak, vagy a kiknek vérszen átment és értékesítendő sertései vannak.

Czikkiró oly uradalomban szolgál, a hol ép az idén márczius hónapban 289 darab sertésvészen átment sertés adatott el 50 és 52 krajczáros kedvezményes árban és pedig az ár azonnali teljes lefizetése mellett.

Jótállást vállaltak, az igaz, amit nagyobb risico nélkül bátran meg tehet minden sertéstenyésztő, ha állatai tényleg átmentek a sertésvészen. Ez a körülmény döntő befolyást gyakorol az ár képződésére. Ha a sertésvész miatt 10—20% volt az elhullás, még nem oly biztosan vészelt át a megmaradt 80—90%, mint azon esetben, ha 40—50—60% volt az elhullás. És tény az is, hogy az oly koczák, a melyek malacz korukban átmentek a sertésvészen, ivadékaikban sokkal immunisabbak a vész ellen, mint az ellenkező esetben. Tekintve továbbá még azon esetet, hogy az ily koczáktól származott malaczok a sertésvészen is szerencsésen átmentek, miért ne vállalhatna a tenyésztő garanciát oly kereskedővel vagy hizlalóval szemben, aki csakis átvészelt ser-

eladás márczius 14-kén történt, még egy sertés elhullását sem jelezték.

Ezen mindenestre okult az uradalom s a sertésvészen átment sertéseit nem prédálja el a jövőben sem, de a vevő szintén okult s inkább fog a jövőben fizetni 50—52 krt oly tenyésztőnek, aki garantírozhat, mint 38—40 krt garancia nélkül. A tenyésztő a legrosszabb esetben is csak 12 krt veszthet kilónként.

„Köztelek“ (Július hó 8.). Ugron Zoltán a lap e számában vezető cikket ír, melyben egyrészt Bartha Miklósnak a „Magyarország“-ban, másrészt Buday-nak a „K.“-ben irt cikkeire teszi meg észrevételeit a búzatermelés jövedelmezőségének kérdéséről. A kérdést kiválólag praktikus oldaláról világítja meg Ugron s rövid kivonatban következőket mondja: Nem vitatkozik a statisztikai adatok felett, melyeket Bartha és Buday is úgy csoportosítottak, a mint azt érveik megkivánták. Czikkiró oly vidéken termelt búzát, a hol azt általánosan termelik ugyan, de nem jövedelmez. Ez Bartha mellett szól, de nem ellenkezik a Buday okoskodásával sem, a ki a búza jövőjét igen világosan magyarázza a világ conjuncturákból.

„Állati hullaszállító kocsi“ ezmű multkori czikkünkhöz.

A tenyészanyag kiegyenlítettlenége nagy hiba s ezt leginkább érezzük a baromfiak és azok termékeinek értékesítésénél. — Bármerre fordul az ember, mindenütt oly tyúkokat talál, melyek testre, színre és alakra egymástól teljesen elütnek. Ugyanazon tanyán vagy udvaron öt-hatféle fajta keverék is van s csak ritkán lehet olyan vidéket lelmi, melynek állománya egyöntetű és tenyészete fajtiszta.

A fentebb említett hibáknak okát abban a tubuzgóságban kell keresnünk, melyet 30—40 évvel ezelőtt baromfitenyésztőink tanusítottak, midőn magyar fajta tyúkjaink degenerálódásáról meggyőződve, minden előre megállapított keresztezési rendszer nélkül külföldi fajtákat kezdtek el tenyészteni.

Ez az állapot azonban sokáig így nem maradhat s nagyon kívánatos, hogy tenyésztőink a kormány által ajánlott tenyészanyag beszerzésével egyenlősítsék baromfiállományukat, a mit a gazdasági érdekek is határozottan megkövetelnek.

A „Gazdasági Lapok“ (Július hó 9.) Fridoczky Árpádtól közöl néhány érdekes sort a vérszen átment sertések értékesítéséről, melyet rövid kivonatban alább ismertetünk, ama remény-

tést vesz vagy hizlal? Hogy mégis nem sikerül sok tenyésztőnek átvészelt sertéseit ily árban eladni, abban látom az okot, hogy kevés az eladó és vevő között a bizalom s az eladó nem direkte hizlalónak, hanem közvetítőnek adja sertéseit s a közvetítő bár keres és venni szeretne átvészelt sertéseket, mindamelllett más át nem vészelt sertésekkel együtt adva őket el, nem adhat kedvezményes árt, mert ő nem kap kedvezményes árt s így a különbözet a hizlaló zsebében marad.

Az említett uradalom direkte a hizlalónak adott el 234 darab 1 éves átvészelt malacot 7266 frt 99 krért, kilóját tehát élősúlyban 50 krért, 42 darabot 1143 frt 17 krért, vagyis élősúlyban kg-ját 52 krért és 13 darabot 175 frt 15 krért. Ez utóbbiak azonban vérszen nem mentek át, amit a fizetett ár is dokumentál. Ezek nem a rendes malaczoztatásból származtak, mert 2 kocza idén kívül görgött meg. Az árt az átvételnél azonnal le kellett fizetni s a kötés úgy történt, hogy a tőlünk vett sertések külön hizlalandók és 4 hónapon belül, ha konstatált sertésvészben hullott el valamely darab, akkor 12 krt kilónként visszafizet s mind ez ideig, holott az

Annak idején háromszor szántatott Ugron és holdanként 60 szekér trágyát adott a búza alá s bár a friss trágya késleltette az érést s megszorult, mindazonáltal termett 8 q, ebből 4 q másod-, 5 q első és ugyanannyi harmadrendű. Akkori árak szerint az I. rendű a 5 frt 50 kr. = 11 frt, a II. rendű a 4 frt = 8 frt, a III. rendű a 3 frt = 6 frt. A szalma az itteni magas árak szerint = 10 frt, tehát összesen 35 frt volt egy hold termés értéke.

Ezzel szemben kiadás volt:

három szántás	7 frt — kr.
vetőmag	7 „ + „
boronálás, vetés	1 „ — „
trágya, 60 szekér, a 50 kr. fele	15 „ — „
aratás	4 g — „
cséplés, gépész, munkás és fa	
10%	3 „ 50 „
összes kiadás k. holdanként.	37 frt 50 kr.

Ez az év jó buzaév volt s a kik nem trágyáztak, 7 q 5-50 frt érő szemet kaptak, tehát 38-50 frt értéket. Ezzel szemben a kiadás volt 22-50 frt, ami 16 frt hasznot jelentene, a melyhez még számítandó a szalma is 7 frt értékben. Az azelőtti évek, mikor még ezen földeket nem trágyázta s a későbbi ta-

paszthalatok a szomszéd parasztföldeken arra tanították, hogy egy székely hegyi határon a buza átlag háromszori szántásban nem adja meg a 3 q első rendű magot, mi csak 18 frtnak felel meg 22-50 frt költséggel szemben, a szalma pedig nem éri meg a 4-50 frtot és aki trágyáz, annak buzája majdnem mindig megszorul. Ezek a tapasztalatok arra indították, hogy felhagyjon a buzatermeléssel.

A statisztika vármegyéjéből 4 és 6 q körüli termésátlagot szokott jelenteni a buzából. A távoli határrészekben a buza 1-2 magon felül csak minden harmadik évben ad 3 mm. átlaggal s éppen semmit sem jövedelmez évenként 2-50 frt marad adóra s közteherre. Ezek a helyek természetes kaszálónak hagyva 28 q szénát adnának, mert víz van elég, k. holdanként megbírnak 1 $\frac{1}{2}$ marhát, ami 7-50 frtot reprezentál egy nyáron át minden költség nélkül s a mellett javítja a földet. Ezekkel igazolja Bartha Miklósnak azt az állítását, hogy az ország egy részében tényleg kárral jár a buzatermelés, mert ezeken a vidékeken még a legelőt ki lehet adni a szénát pedig 1 frtéért métermázsánként minden körülmények közt megveszik. Persze ha ezt ezrek csinálnák, akkor már ez nem állana s ezért van Budaynak igaza abban, hogy a buzatermelést más kultúrával bajos helyettesíteni. De tagadhatatlan az is, hogy a pénzhány egyik akadályának, hogy belterjesebb gazdaságra mehessenek át, mert hisz ha 10 évig az udvarhelyvármegyei takarékpénztárak 10 és 8% helyett 7-6%-al adnak a kisebb kölcsönöket, ez azt jelentené, hogy 2 év alatt 100 forint adósság mellett egy juhot, 4 év alatt 5 juhot, 10 év alatt egy tehenet takaríthatna meg az adós gazda s akkor se széna nem lenne elég eladó, sem legelő kiadó. Tesék már most ezt a helyzetet mérlegelni nemzetgazdasági szempontból, mikor tudjuk, hogy a székely sem szántani, sem kaszálni, sem aratni nem tud, de azt mindegyik eltalálja, hogy szűken etetve, jól gondozva, egy pár borjuból egy év alatt kétszer cserélve 60-70 frtot kivágjon. Ha tényleg bekövetkezne a magas buzaárak, akkor a marhategyesítés visszaesnék oly vidékeken, hol nincsenek reáutalva s nem állana elő a tultermelés a husban sem, megnőne a husfogyasztás magyarországon, ha 10 évig 15 frtos buzaárak lennének, különösen, ha a fogyasztási adó és a közvetítő kereskedelem szabályoztatnék.

Minden tollforgató ember hasson oda, hogy állam és társadalom megmozduljon, hogy a nép és birtokos hitele rendeztessék, meg hogy a gazdálkodó közönség értelmi nivója emelkedjék. Mert ez is szükséges ahhoz, hogy a közönség feladatait megértse s hogy azon férfiak törekvései, akik magasabb nézőpontról s szélesebb látókörből figyelhetik meg a dolgokat, a köznek hasznára válhassanak. E kettő együttvéve ki fogja jelölni a buza helyét, termelésének határait vagy helyettesítőjét a gazdaközönség előtt.

Török Mihály,

Külföldi lapokból.

Az amerikai búzatermés. A hivatalos becslések s jelentések szerint az őszi buza állása jun. 1-én a teljes hozam 67-3%-ának felelt meg, összehasonlítva az 1898. júniusi 90.8-al. Mintegy 4.000.000 acre őszi búzát kiszántottak. Bevetve maradt mintegy 23.000.000 acre, vagyis 2.400.000 acre-el kevesebb, mint a múlt évben. Ezek az adatok nagy hiányt konstataálnak. De némely gazdatekintélyek szerint mégis több várható. A tavaszi búzavetések a hivatalos jelentések szerint 470.000 acre-el kevesebb területet foglalnak el, mint a tavaly. A tavaszi buza állását 91 4%-ára becsülik a teljes hozamnak. szemben a tavalyi júniusi 100-9%-val. Még korai volna az összes búzatermést mennyiségileg megbecsülni, de jó lesz, ha 500.000.000 bushelnél több lesz; vagyis 175.000.000 bushellel kevesebb, mint

a múlt évben. (1 acre = 40-467 ár; 1 bushel = 35-24 liter). (Agric. Gazette 99. No. 1329).

Anglia vágómarha bevitele 1899. első 5 hónapjában 3.898.291 font sterling volt, szemben a múlt évi 4.559.562 font sterling értékű bevittel. Legtöbbet vittek be Argentína köztársaságból, aztán az Észak-Amerikai Egyesült Államokból s Canadából. Ételnek való húst 12.817.063 font sterling értékűt vittek be. Vajat 7.801.421 font st.; margarint 1.059.154 font st.; sajtot 1.370.336 font st.; tojást 1.847.341 font sterling értékűt vittek be. (1 font sterling = 24-02 korona). (Agric. Gazette. 99. No. 1329).

A blanco határidő-üzlet beszüntetése Németországban már is érezeti jótékony hatását. Mindenekelőtt a gabonakereskedés decentralizációja tűnik fel, a mi a Német birodalom kisebb piacain is az effectív gabonaüzlet megszilárdulásában s a berlini jegyzésektől kisebb mértékben való függésében nyilvánul. Ebből önként fejlődött ki az effectív áruforgalomra támaszkodva a helyi érdekű árjegyzés. A gabonaárak az előbbi lázas hullámmás helyett nyugodt, egészséges állandó fejlődés stádiumába jutottak. Legjelentékenyebb eredménye azonban a határidő-üzlet megszüntetésének a gabona-bevitel nagymérvű hanyatlása, a raktárak megapadása, a kisebb piacok feléledése. Nemzetgazdaságilag fontos eredménye a blanco határidő-üzlet megszüntetésének Németországban az, hogy a gabona-árak alakulása újra a készlet és szükséglet, a kínálat és kereslet szerint irányítódik. (Der Oesterr. Agrarier 99. No. 25.)

Rumánia búzatermelése. A Balkán-államok között búzatermelés tekintetében Rumánia első helyen áll. Búzája Közép- és Nyugat-Európa minden piacán megjelenik s az orosz búza mellett veszedelmes concurrens a magyar búzához, nemcsak, hanem a belföldi búzatermelésnek is erős vetélytársa. A magyar búzához legközelebb állana, ha tényleges tisztátalanság nem volna benne.

1893-97-ben átlag 1-408 mill. ha. területen (14-0 hl. pro ha.) 19-71 mill. hl. búzát termeltek. Rumánia évi fogyasztási szükséglete (vetőmaggal együtt) 5.400.000 lélekre 12-5-13. millió hl. (9-9-5 mill. métermázsá). Exportképessége tehát 6-96 mill. hl.-re tehető. Igen, de 1893-97-ben átlag 8-8 mill. métermázsát (12-1 mill. hl.-t) exportáltak valósággal, tehát a tényleges export-képesség 6-96-nál jóval nagyobb, mert ez a kis szám az 1894. és 97-iki nagyon rossz termések révén számított ki. Helyesebb tehát a tényleges 12-1 mill. hl. t venni figyelembe, mikor Rumánia folyton erősödő concurrencziáját mérlegeljük. (Der Oesterr. Agrarier 99. No. 25.)

Francziországban a műtrágyák értékének megállapítására állami kísérleti telepeken Párizsban tesznek rendszeres trágyázási kísérleteket s az érdeklődő közönséget is meghívják évente az eredmények megtekintésére. Minden látogatónak átadják a kísérleti telep tervrajzát, a kísérletek tervezetét s pontos kimutatását ez eddig elért eredményeknek. Így akarják a gazdaközönséget a saját kárára történő kísérletezéstől megóvni. 1892-97-ig a különböző eredetű phosphát-trágyákat próbálták s az eredményt júniusban mutatták az idén be a közönségnek. Kísérletekre szalmás gabonát s hüvelyes veteményeket használtak. Az elért eredményeket később közzé teszik a lapokban is. (Journ. d'agr. prat. 99. No. 24.) S.

Könyvszemle.

Magyar Biztosítási Évkönyv. Ez a című annak a jeles hézagpótló magyar munkának, melynek most jelenik meg a 11-ik évfolyama. A nagy gondal és hivatalos adatok alapján szerkesztett könyv első felét a legjelesebb közigazgatási és biztosítási szakírók tudományos és nagyérdekű dolgozatai töltik be — köztük több igazgató értekezéseivel. A kötet második részében az összes biztosítási vállalatok története igazgatósági tagjainak és vezető tisztviselőinek névsorával — lesznek felsorolva. A 300 oldalas mű

külön-külön sorolja fel az alkalmazott tisztviselőket és hivatalos állásukat, miért is ez uton hívjuk fel az érdekelteket, hogy ki-ké azonnal jelentse be a személyére vonatkozó biztos adatokat. A könyv bolti ára díszes kötésben 1 frt 50 kr. lesz, míg előleges rendelésnél csupán 1 frt 20 krba kerül, mely összeg e hó közeéig a „Biztosítási és Közigazgatási Lapok”-hoz Budapestre, VI ker., Aradi-utca 40. szám alá küldendő.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” igazgatóválasztmánya 1899. évi július hó 22-én (szombaton) d. u. 4 órakor rk. ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Múlt V/30-iki ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Jelentés a pénztár május és június havi forgalmáról.
3. A kolozsvári gazd. tanintézet állami ösztöndíjainak és az egylet által adományozott jutalomdíjaknak megszavazása.
4. Ülés napjág beérkező ügyek.
5. Indítványok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A szövetkezeti biztosítás ügye gazdáink körében igen szép pártolásnak örvend. Ugy hisszük, hogy az „Orsz. Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet” által kibocsátott 5 frtos részjegyek a nyár folyamán mid el lesznek helyezve. Lapunk szerkesztősége is készséggel küld aláírási íveket bárkinek. Legjobb akaratukba ajánljuk e messze kiható fontosságú kezdeményezést gazda olvasóinknak. Ő érettségük létesül, igyekezzenek a részjegyek nagyobb részét a maguk számára biztosítani!

Kinevezések. A földmivelésügyi m. kir. állami méneshirtokok és a gödöllői koronauradalom tisztviselőinek létszámában Ruisz Gyula m. kir. gazdasági felügyelői címmel és jelleggel felruházott gazdasági intézőt m. kir. gazdasági felügyelővé, Szabó Károly m. kir. gazdasági segédet m. kir. gazdasági intézővé, Burg Dezső, Czillinger Kálmán, Németh László, Thury Géza, ifj. Leidenfrost Aurél, Zdeborszky Viktor ösztöndíjas gazdasági gyakornokot m. kir. gazdasági segédé, Gászner Béla ösztöndíjas gazdasági gyakornokot pedig díjtalan gazdasági segédé kinevezte.

Phylloxera-zárlat. Alsó-Fehérvármegye Maros-Csucs községe szőlőiben a phylloxera jelenléte megállapítván, nevezett község határa a földmivelésügyi minister 1899. évi 40802. számú rendeletével zár alá helyeztetett.

Állati hullaszállító kocsi című közölt cikkünk egyik magyarzó képét, tárgyhalmaz miatt csak mai számunkban adhatjuk.

Borhamisítási ítélet. Ily című multkori első cikkünkben közölt ítéletből a 8-ik kikezdés 6 sorában kimaradt a 25 frt büntetés, esetleg 3 napi elzárás. Ezt ezennel az elítelt borárosok javára, az igazságnak megfelelőleg kiegészítjük.

Debreczen város ajándéka. Debreczen város Széll Kálmán miniszterelnököt — rátóti hires tehenészete részére — a Hortobágy tenyészbikáinak egyik legszebb példányával ajándékozta meg.

Csemete adományozás kopár területek beerdősítésére. A földmivelésügyi miniszter úr a kopár területeknek beerdősítésére az ez iránt folyamodók részére ez idén is az állam által nyújtott kedvezményképpen nagymennyiségű csemetét adományozott. Összesen 1691 kérés között több mint 35 millió darab különféle fajtu erdei facsemetét, mintegy 100.000

korona értékben osztottak ki részint ingyen, részint csak a mérsékelt szállítási költség megterítése mellett birtokosok, községek, egyházak, iskolák, volt urbéreszek stb. közt.

— **A temes-kubini pör.** A Bavanistére delegált monstre uzora pör nagy érdeklődés mellett folyik a fehértemplomi kiküldött törvényszék előtt. A fővádlott tudvalevőleg Löwy Károly kubini buzakereskedő, a ki 285-szörös uzoráskodás, 110 esetben okirathamítás és egy esetben pedig csalás miatt várja büntetését. Löwy védője Eötvös Károly, a kitűnő kriminalista, a ki tegnap Bavanistén járt, hogy a pörről a helyszínén informálja magát.

— **Méz és méhtermények értékesítése.** A küszöbön álló mézpergetési idényre való tekintettel felhívjuk a méhészek közönség figyelmét a magyar országos méhészeti egyesület kebelében, a földmivvelésügyi miniszter támogatásával létesült mézértékesítő bizottságra, mely bizottság azt tűzte ki céljául, hogy a magyar méznek piacot szerezzen és méhtermények értékesítésénél főként azok segítségére legyen a kik kellő jártasság, tapasztalat vagy alkalom hiányában sokszor egészen képtelen árakért (métermázsáját 22—25 forintért) kénytelenek termelvényeiket a kínálkozó vevőnek oda adni, csak hogy pénzt lássanak. A bizottság rövid fennállása óta már szép sikereket ért el. A múlt évben például 32,000 forint ára mézet értékesített és oly árakat tudott elérni, a minőket főként a nagybani eladásra utalt vidéki méhészek eddig nem igen kaptak. Czim: Országos méhészeti egyesület Budapest, IX. Köztelek. Díjat a bizottság nem szed.

— **Tejszövetkezeteink figyelmébe.** Első sorban ezek vezetőit fogja érdekelni, de mások figyelmébe is alánljuk azokat a híreket mit az orosz újságokban a szibériai vajbehozatalról olvasunk. Ezek szerint a nyugatszibériai vasutak igazgatósága, tekintettel arra, hogy a vajexport Európa fele mindenestre jelentékeny lesz, e célra 50 berendezett wageont bocsátott forgalomba. A waggonokhoz szükséges jeget 19 e végből létesített jégverem adja. A svállitásnak gyorsan kell történni s annyira eljutottak, hogy az ut Szent-Pétervárra nyolcz napnál többet nem fog igénybe venni. A pontos házhoz szállítás iránt szrgoru intézkedéseket tettek. Így gondoskodnak az abszolút Oroszországban a termelőkről és fogyasztókról.

— **Boroszlóban** baromfi-bevitelre kedvezők az ottani piac viszonyai. A leölt baromfi tisztított és konyhai használatra alkalmas állapotban szállítandó. Az erdélyrészi olcsó baromfi nagy kelendőségre találhatna Boroszlóban.

— **Gyümölcs vásár Baján.** A Bajai Gyümölcsészeti Egyesület állandó gyümölcsvására megnyitott Baján. A termelőknél, kik a vásáron résztvenni óhajtának, terményeiket legalább 10 nappal az érés előtt be kell jelenteniök s a megérett gyümölcsből az egyesületnek mintát küldeniök.

— **A tojásértékesítő szövetkezetek a legújabb fejlemény a németországi szövetkezeti mozgalom terén és különösen Hannoverában** fejlődtek nagyra, hol részint a mezőgazdasági egyesületek létesítettek ilyen szövetkezeteket, részint maguk a baromfityenyésztők. Céljuk, hogy a termelt tojást közvetlenül a városi detaillista- és nagykereskedőknek adják el s ezzel kirekesszék s közvetítő kereskedelmet.

— **Mezőgazdasági szövetkezetek nemzetközi congressusa.** A francia szövetkezetek és kiváltkép azok legnagyobb köteléke: az Union centrale des Syndicatos des Agriculteurs de France kezdeményezésére a jövő évben a párisi vilákiállítás alkalmával, a mezőgazdasági szövetkezetek nemzetközi congressust fognak tartani a francia fővárosban. A tanácskozások részletes programján most dolgoznak.

— **Szeszfőző tanfolyam.** A magyar mezőgazdasági szesztermelők országos egyesü-

lete folyó hó 23-ától augusztus 5-ig bezárólag a Közteleken szeszfőző tanfolyamot rendez. A tanfolyam a szeszgyártás és szeszadózás technikáját és általában a szeszfőzéssel összefüggő minden kérdést föl fog ölelni. A tanfolyamra jelentkezni lehet július hó 15-ig az egyesület titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek). A részvételi díj 20 frt, mely a jelentkezéssel egyidejűleg küldendő be.

— **Új szer a sertésvész ellen.** A békésmegyei gazdasági egyesület gyűlésén Beliczay István, volt főispán, az egyesület tb. elnöke bejelentette, hogy három különféle zonában fekvő birtokán Tóth József állami állatorvos saját vérsavójával, már fertőzött falkában, a hol a sertésvész jelentékeny elhullásokat is eszközölt, a beoltásokat végezte és ennek az a fogantatja volt, hogy a betegség megszűnt. Ugyanilyen jelentéssel szolgált neki Schwarcz okányi nagybirtokos is. Ő a maga részéről már most felhívna a földmivvelésügyi miniszter figyelmét, hogy ennek a vérsavónak országos használatát rendelje el, de nem zárkozik el attól, hogy a gazdák erre vonatkozó tapasztalatai előbb egybegyűjtessenek. Az egyesület fölkéri tehát az összes Tóth-féle szerrel kísérletet tevő gazdákat az adatok betérjesztésére s akkor ennek kapcsán hívják föl a miniszter figyelmét erre a szerre. A sok kísérletezés után most már valóban óhajtandó lenne, hogy sikeresnek bizonyuljon ezen új találmány.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— **Változások az állami vagyon kezelése dolgában.** Lukács László pénzügyminiszter az országgyűlés elé terjesztett jelentésben tudatta a ministertanácsnak azt a határozatát, hogy a pénzügyminiszterium kezelése alatt levő mezőgazdasági birtokok és az azokhoz tartozó jogok és az összes telepítések a földmivvelésügyi tárca kezelésébe menjenek át és viszont a földmivvelésügyi miniszterium kezelése alatt álló hidak, révek, kompok és vámszedési jogok a pénzügyminiszteri tárca keretébe vétessenek föl. Az átadás, illetve átvétel még a folyó július hónapban fog megkezdődni.

— **A székely vasutak kiépítésének ügye** régóta odázódik. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara felfejtven ezen vasutak gyors kiépítésének égető szükségét, ismételten is sürgető feliratot intézett a kereskedelemügyi miniszteriumhoz, támogatásra szólítván a székely megyéket és a székelyföldi országgyűlési képviselőket.

— **Terméskilátásaink és állapotaink az erdélyi részekben** (A földm. miniszterhez beérkezett jelentések nyomán)

Az őszi búza érik, sok helyen már aratják. Több helyt alacsony maradt, mégis többnyire elég hosszú, fejlett kalászokat hozott s szeme szépen telt. A rozsda az utóbbi időben ismét terjedt benne nagyon, de elenyésző csekély kivétellel mindenütt csakis a levélzetre szorított s kárt nem igen tett; némi vesztesség mutatkozik az által, hogy a sok eső és a viharok sokat ledöntöttek és összekuszáltak. A tavaszi is már elvirágzott a legtöbb helyen; az őszinél gyengébb s ebben a rozsda is érzékenyebb kárt okozott; Pesztercze-Naszód vármegye egy részében a tulnedvességtől elsárgult s itt-ott ki is ázott.

A rozs szeme keményedik, érik, szórva-nyosan már aratni kezdték. A búzánál ritkább ugyan, de magasabb s általában erős növéssü, kifejlett hosszú kalással, mely többnyire szép nagy szemmel telt meg s csak kevés helyütt panaszokodnak, hogy hiányosan kötött s a kalász hézagos.

Az árpa aránylag alacsony maradt, azonban mindamellett elég szép kalászokat hajtott. Baj az, hogy nagyon sok az egyenetlen másodegyes vetés: némelyik bokor kalászol, másik még most bokrosodik s így a vetés nem egyszerre érik kalász alá, az okból csak gyengébb minőségű mag várható. Az utóbbi

esőzések sokat javítottak rajta, a már korábban fellépett rozsda azonban szintén elterjedt benne. Az őszi aratását megkezdtek; bár a lankásabb helyeken kissé ritka maradt, mégis kielégítően fizet.

A zab fejlődésében megkésett s a nagyon korai vetés kivételével, mely többnyire szép és erőteljes, általában alacsony s igen sok helyt törpe maradt, a mélyebben fekvő helyeken telve van rozsdával, mely helylyel-közzel már megrontotta. Ugy mint az árpa, ez is nagyon egyenetlen.

A repce learatva elég jól fizetett ott is, a hol jég érte volt.

A kukoricsa kisebb részben javult és igen szépen fejlődik, tulnyomó részben azonban még mindig apró, nehezen fejlődik s többnyire halvány sárgás színű, mindamellett ez is kedvező időben még kiépülhet és teljesen helyre állhat; nagyon sokféle felemásul nem egyenlően kelt ki.

A hüvelyesek fejlődésükben némileg elmaradtak, de azért még mindig kielégítőnek mondhatók, utóbbi időben inkább javultak; melegebb időt kívánnak.

A kerti vetemények a száraz és hűvös időjárást megsínylették, ujabban javultak bár, de még mindig legfeljebb csak gyenge közepesnek mondhatók. Leggyengébb valamennyi vetemény között a káposzta-féle, melyben a bolha sok kárt tett; a dinnyét és ugorkát több helyt a ragya támadta meg.

A köles és tatárka lassan fejlődik ugyan, de mégis kielégítőnek mondható.

A len és kender egészséges, de lassan növekszik; általában a korai vetésű jól, a kései gyengébben áll; a kedvezőtlen időjárást jobban megérezte s aránylag apró és ritkás.

A dohány elég jól fejlődik s a korai ültetésű helyenként buja növéssü; a jég által kipusztult helyeken utánültetett palánták jól eredtek. Itt-ott a drótféreg némi kárt tesz.

A ezukorrépa helyenként apró és gyér, többnyire azonban kielégítő és jól fejlődik s a gyengébb is javulni látszik; Szolnok-Doboka vármegyében itt-ott a tulhűvös időben elsárgult.

A takarmányrépa részben gyéren kelt és a bolha, itt-ott a csimasz és a hangya is kárt okoztak benne, úgy, hogy sokat pótolni kellett, mindamellett átlagban kielégítőnek mondható; az első vetésből való pedig szép. Az utóbbi esőzések következtében erősen felverte a gyom s munkája csak lassan halad.

A burgonya kevés kivétellel jól fejlődik, egészséges, kielégítő és jó termést ígér; gumóját néhol csak lassan növeszti. Hunyad vármegyében itt-ott a tulnedvességet érzi s a körösbányai járásból rothadását is jelzik már. A korai fajtát már használják is.

A mesterséges takarmány gyengén ujt, az utóbbi napokban azonban ismét kedvezőbb fejlődésnek indult. A zabos bükköny kaszálása még folyamatban van, az eredmény ebből is többnyire a közepesnél gyengébb, mert sok helyütt alacsony maradt. Maglóhere kevés, lesz; a csalamádé gyenge.

A széna takarítás tulnyomó részben gyenge erepménnyel végződött, az esős idő is hátráltatta. A sarju növése szépen megindult és reményt nyújt, hogy a gyenge szénatermés után fenyegető takarmányhiányt a kedvezőbb sarjuhozam jórészt enyhíteni fogja.

A legelő javuló félben vannak; itt-ott máris kielégítő, helyenként azonban még most is gyengék.

A szőlő. A hideg és száraz időjárás — kevés kivétellel — szembetűnő nyomokat nem hagyott rajta s általában kielégítőn és jól fejlődik s a szakszerűen művelt szőlőkben jó terméssel biztat. Az utóbbi esőket kísérő viharok többféle kárt okoztak ugyan benne, de ez aránylag mégis csak jelentéktelen. Nagy-Ényed határában a szőlőmoly kezd mutatkozni.

Gyümölcs. Egyes völgyek kivételével, melyekben szép hozammal biztat, általában csak

kevés gyümölcs mutatkozik; igen sok lehullott és még mindig hull leginkább az almából.

Elemi csapások. Az utóbbi időben beállott eszést kísérő nagy szelek, melyek itt-ott viharrá fokozódtak, helyenkint tetemesebb károkat okoztak különösen a gyümölcsfákban, már kevésbé a szőlőben és a gabonában, melyet ledöntöttek vagy összekuszáltak. Jelentékenyebb veszteséget jelentenek Alsó-Fehérből, hol különösen Gyulafehérvár területe szenvedett a június 23-án dühöngött vihartól, mely fákat tördelt és épületeket rongált meg, továbbá Hunyad, Maros-Torda és Szeben vármegyék területéről. Fogarasban zápor volt, mely néhol felhőszakadásszerű jelleget öltött s közbe kevés jég is hullott. Hunyad, Torda-Aranyos és főleg Szolnok-Doboka vármegye területén ködöt észleltek, hogy ez mennyi kárt tehetett, még meg nem állapítható; ugyancsak Szolnok-Doboka vármegye területén a számóujvári járásban felhőszakadás volt, a hegyi patakok kiöntöttek s az odalás hegyekről a tengerit földestől együtt elsodorták, a térs helyeket pedig beiszapolták, a m.-láposi járásban Rohi- és Disznópatak községek határának nagy részét június 22-én jég verte el.

— **Gazdasági tudósítás.** (Az „Erdélyi Gazda” eredeti tudósítása.) Nagy-Enyed, 1899. július hó 10.

Az őszi búza aratása folyamatban van és a termés hozam — átlagban — a 8 mm-ászt biztosan meg fogja adni. Rozs és árpa 1—2 nap alatt aratásra kerülnek, a zab és kukorica a szárazságot megsínlelték, Tegnap és ma jó eső volt, a tegnapi jéggel jött, a mely azonban számbavehető kárt nem tett. Takarmány, különösen réti széna az idén kevés van a 4 hétig tartott szárazság miatt.

Szőlőkben a peronospora még csak kis mértékben mutatkozik, a második permetezés és kapálás folyamatban van.

Gyümölcs nagyon hull, gyenge termést remélünk.

A remélhető termés-átlagokat a következőkben sikerült összeállítanom:

Búza	8 ⁰⁰ mm.
Rozs	8 ⁵⁰ "
Árpa	7 ⁵⁰ "
Zab	6 ⁵⁰ "
Tengeri	12 ⁰⁰ "
Burgonya	50 ⁰⁰ "
Réti széna	6 ⁰⁰ "
Mesterséges takarmány	12 ⁰⁰ "

Az időjárás szeszélyes, változó. Zivatar naponként van, néha sebes záporral, a mely után gyors derülés következik.

A szőlőkben megyszerte nagy termés mutatkozik s ha elemi csapás nem jön, vig szüret lesz ott, a hol még a filloxera nagyobb mérvű pusztításokat nem okozott. *Székelyhidy Viktor*, gazd. egyl. titkár.

— **Gazdasági tudósítás.*** (Az Erd. Gazda részére.) Kis-Orosz, 1899. jul. 4.

Tehát benne volnánk az aratásban. De, szent Isten, milyen aratás, milyen aratási idő? Hogyan is tudnám találoan elnevezni, talán így: „farsangi idő”, valóságos őszi, tavaszi komor, zord, ködös, esős idő; a kocsihoz kötött lovak erősen be vannak pokróczokkal takarva, s ezek lekötve, hogy a folyton kavargó szél le ne hordja azokat; az aratók szürben, bekecsben, bundában dolgoznak, vagy járnak-kelnek; kora reggel aratásba szállnak, de dél felé, vagy kora délután lucskosan, sárosan, csurron vizig átázva-fázva szomorúan bailagnak haza s aztán ereszt alatt vagy a ház előtt gubbaszkodva pipáznak, buslakodnak — s rozsat regélnék, szomorú jövőt festenek. — Ime, ez az idej aratás szomorú, kétségbeesítő képe! Mennyire szokatlan és visszatetsző ez a meleg Délmagyarországon. Nyár derekán, a kánikula küszöbén, midőn perzselő melegnek kellene lenni, bundában jár az arató. Furcsának nagyon is furcsa, csak sirás és inség ne legyen a vége.

* Mult számunkra késve érkezett.

Szerk.

Ilyen csunya időben csunya a szép aratási munka is; vizes, sáros földre borul a lekaszált búza, vizes, sáros földön hever a beakasztott kéve; s amit délelőtt sebbel-lobbal összeraknak az aratók, szilaj haraggal hordja szét délután a száguldó szélvihar. Mi lesz ennek a vége, hol s mikor lesz megállapodás? Ki tudná megmondani. Csak ez egy bizonyos: „Rosz időket élünk, rosz csillagok járnak, Isten óvja szegény magyar hazánkat” és szegény magyar gazdáinkat!

Délmagyarország homokos és partos vidékein már június hó 27—28-án megkezdődött szórványosan az aratás; de általánosságban s teljes erővel július harmadikán indult volna meg a nagy munka, de fájdalom! eddig még egyetlen egy jó aratási napunk se volt. De azért ne csüggedjünk, ne essünk kétségbe, hisz a közmondás is azt tartja: „borura derü.” Lesz még jó idő is, kell lennie s aztán majd vigan peng a kasza, mert van mit aratni bőven, hál' Istennek!

Daczára a szeszélyes júniusi időjárásnak, a búza állása minden tekintetben kielégítő; csak kevés a dült búza s a rozsda csakis ebben tett kárt, de ez alig-alig számba vehető; pedig joggal és félelemmel tartottunk nagyobb kártól, mivel júniusban nemcsak sok eső, de 16-án és 18-án nagy köd is volt. De örömkre és szerencsénkre ez sem tett kárt s így ma kielégítő aratás előtt állunk, ha jövőben az idő aratásunkban zavarni s kárt tenni nem fog. Az eredmény határozottan még meg nem állapítható, mivel az aratás még nagyon darabos, szórványos; de legközelebbi levelemben közölni fogom. Örömmel adom hírül, hogy egész Délmagyarországon semmi aratási zavargás, strájk, vagy másféle egyenetlenség elő nem fordult; a szerződött aratók kész szívesen és pontosan munkába állottak mindenhol és mindenfelé. Aratási rész tizenkettedik és némi kommenció.

A rozsdánál jelentékenyebb kárt okozott ez évben a hesszeni légy s a fonálféreg, mely egész tábla búzákat semmisített meg; de hát ennek nagy részben a gazdaközönség az oka, mely a búzatermést erőszakosan hajtja, földje s önmaga kárára. E vidéken nagy- és kisbirtokosoknál divik ama rosz szokás és gyakorlat, hogy egymás után kétszer, sőt háromszor is termelnek búzát ugyanazon földben. Ha tulhajtott trágyázás, vagy előbbi dohány- és luczernatermelés által a föld termőképessége nem is csökken nagyot, de a folytonos búzatermés által a sok fajta pusztító féreg túlságos elszaporodása mozdítottatik elő — egészen akaratlanul s talán öntudaton kívül.

És ez nem is csoda, mert Délmagyarországon a búzatermő terület a szó szoros értelmében kiszaroltatik; valóságos csoda, hogy még termőképes. Az elszaporodó kártékony férgek s a buzagyökérgombák majd észretérik gazdáinkat, hogy nem szabad a föld erejével és termőképességével visszaélni. A fonálféreg (búza-pondró) Torontálmegyében már oly nagy mértékben mutatkozott s oly jelentékeny károkat okozott, hogy a megyei gazdasági egyesület indítatva érezte magát a földmívelésügyi miniszteriumnál jelentést tenni és orvoslattal keresni, mire ezen miniszterium a magy. kir. rovar-tani állomás főnökét, Jablonovszky József urat bizta meg, hogy e vidéken a fonálféregről oktató felolvasásokat tartson s egy ilyen felolvasás csakugyan tartatott Zombolyán június 18-án. Ezen hasznos felolvasásra csak azon szerény megjegyzésem van, hogy az nagyon zártkörű s helyi érdekű vala, vagyis a szomszéd községeket nem értesítették, mintha a fonálféreg csakis a zombolyai határban pusztítana! Reméljük, hogy a jövő felolvasásokra nagyobb közönség fog meghívadni, vagyis jobban közhírré lesz tőve a felolvasás helye és ideje. Miként a vajfű elpusztítja a dohányt, ha többször lesz ültetve ugyanazon földbe, hasonlóképen pusztítják el a búzát a sokféle férgek, ha kimélet és figyelem nélkül erőszakoltatik annak termelése. A közmondás is azt

tartja: „Minden ami sok, megárt.” A forszírozott búzatermelésnek is csak a gazdaközönség fogja kárát vallani; itt a példa, jó lesz korán okulni s a föld kiszarolásától óvakodni!

A repce rosszul ütött be, átlagosan 150—170 liter holdankint. Oka a silány termésnek a gyakori eső, mely virágzásában érte, ugyszólván egész virágzása esőben mullott el; nemkülönben az aratásban is sok eső érte, miáltal nagy része kipergett.

Dohány és egyéb kapás növények kitűnően állnak; a sok eső miatt a szőlő munkája elmaradt, hátra vagyunk a permetezéssel is, pedig a peronospora már erősen mutatkozik, nemkülönben a szőlőmetye is. Ha nem bíránk kellőképpen védekezni, óriás kárt szenvednénk, mivel hallatlan bő termés mutatkozik. Majd meglátjuk. *Ambrus József.*

1899. július 13.

Időjárás. A légnomás maximuma Oroszország föltt helyét megtartotta, míg a minimum a La Msnche fölé került; Görögország körül is aránylag alacsony a légnomás.

Az idő az európai kontinensen tulnyomóan berült és száraz, nagyobb esők csak a nyugoti partvidékeken voltak, a hőmérséklet a kontinens nyugoti felében emelkedett.

Hazánkban szórványosan zivataros esők voltak (Budapest, Zombor és Pécs jelent zivatart); a hőmérséklet eloszlásában nincs lényeges változás.

Jóslat. Meleg idő várható, az ország nyugoti vidékein zivatárokkal.

Hőmérséklet. Budapest 15, Ó-Gyalla 16, Szeged 17 Kolozsvár 11.

Budapesti gabonátözsde.

I. Készárúüzlet.

	1899. július 13.
Búza bántási 76 kilós	frt 9 45—9 80
„ tiszavidéki 76 kilós	„ 9 45—9 80
„ bácskai 76 kilós	„ 9 49—9 60
rozs új elsőrendű	„ 7 05—7 15
„ „ másodrendű	„ 6 90—7 —
árpa „ takarmány	„ 5 90—6 30
„ „ égetni való	„ 5 70—5 90
„ „ sörfőzésre való	„ 6 50—7 —
zab „	„ 5 85—6 —
tengeri 6-bántási	„ 4 50—4 60
„ másnemű	„ 5 ——5 25
repce új káposzta	„ 12 ——12 25
Köles új	„ 4 15—4 45

II. Határidő-üzlet.

1899. július 13-án

Kötések. Az üzlet fclyamán a következő kötések történtek:

4 órai zárlatkor:

Búza októberre	8 76, 8 75, 8 80, 8 84, 8 82, 8 83.
Rozs októberre	6 91, 6 95, 6 99, 7 01.
Zab októberre	5 55 5 58, 5 57.
Tengeri júliusra	4 62, 4 63.
„ augusztusra	4 72, 4 73.
„ 1900. májusra	4 82, 4 86, 4 84, 4 85.
Repce augusztusra	12 55—65

Budapesti értéktözsde.

1899. július 13-án.

4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény	frt 81.—
Magyar hitelrészvény	388.75
Leszámitoló bank	259.50

Kolozsvári piac

1899. július 13.

A csütörtöki (július 13-iki) **hetivásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Búza (minőség szerint)	frt 8 20—9 20
Rozs (minőség szerint)	frt 6 60—7 —
Zab „	frt 4 60—4 80
Tengeri „	frt 7 70—7 80
Marhahús I. oszt.	52 kr.
„ II.	48 kr.
Csirke egy pár nagyság szerint	35—45—65 kr.
tojás 6 db.	10 kr.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felolvasó szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

HIRDETÉSEK.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petroleum váladékból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések,
jövendelmi előirányzatok gyorsan
készíttetnek.

(58.)

Legjobb minőségű kőanyag-
csövek raktáron.

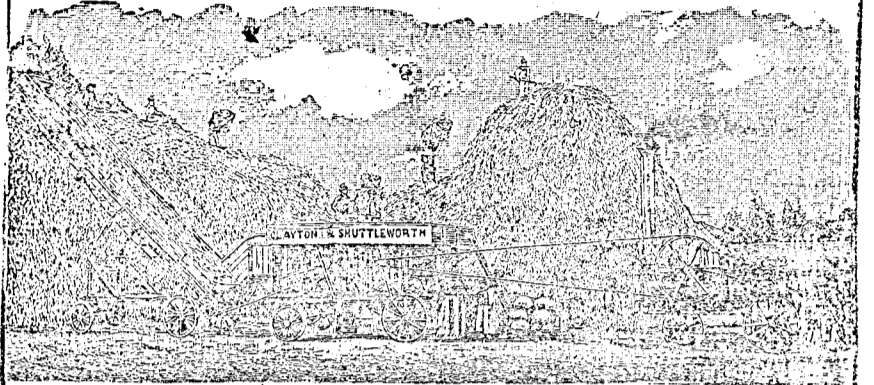
FALB

sok esős és zivataros időt jósol julius és augusztus hónapokra; ajánlatos tehát, hogy a gazdák lássák el magukat idejekorán vízhatlan takaróponyvákkal, melyek elismert legjobb minőségben a legolcsóbb gyári áron kaphatók Fischer J., ponyva- és zsákgyárában, Budapest, Nagyköröna-utca 18. Alapított 1882. Minták kívánatra ingyen és bérmentve. (195.)

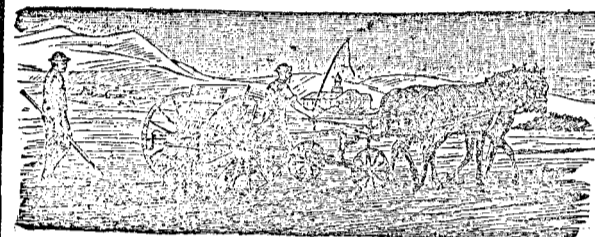
Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

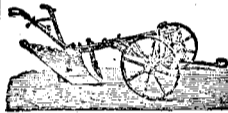
Locomobil és gőzeséplőgép-készletek 2½ egész 12 lóerőig. szalmakazalozók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszaló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek,
szecskevágók, répvágók,
kukorica-morzsolók,
darálók, őrlő-malmok,
egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cséplőgép-gyára.

(33. III.)

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök: CSÁVOSSY BÉLA

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSEWFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND, TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáeseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körút 8.) és a vidéken létesített ügynökségek.

(185)

Repcze, Árpa, Buza stb. aratásra

és szalás takarmányadagolásra a (174.)

szabadalmazott „KÉVE ÉS PORTIÓ-KÖTELEK“

Bellán Mátyás-tól

BÁCS-CSÉBEN

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a szalmaköteleknél.

Ugyanott mindennemű Gazdasági kötélárúk jóállással.

Az első minőség hosszuszálú bácskai kenderből készül.

Legjutányosabban beszerezhetők. Tessék árlapot kérni!

THEK ENDRE zongora-raktára

Kolozsvárt, Unio-utca 12. sz. a. I. emelet.

Hangszereim hangszépség dolgában nemesak utolérlik a külföldi gyártmányokat, de a legújabb találmányok alkalmazása által azokat sok tekintetben fölül is mulják.

Áraim jutányosak, a fizetési feltételek előnyösek.

Képes árjegyzék rendelkezésre áll s kívánatra bárhova megküldetik. Gyártmányaimat a művelt nagyközönség szives figyelmébe ajánlom.

(152.)

Zongora-gyáram a legkiválóbb hazai és külföldi erővel rendelkezik s nem kimélve sem költséget, sem fáradságot, az üzemet úgy rendeztem be, hogy a zongora minden alkatrésze, saját felügyeletem alatt gyáramban készüljön Épen ezen oknál fogva azok jóságáért és tartósságáért minden irányban kezességet vállalok.

Tisztelettel THEK ENDRE budapesti zongoragyáros.

A Jelenkor legtükrösebb és legjobb motor-cséplőkészletei!

1893., 1894., 1895., 1896., 1897., 1898., évben 32 első díjjal kitüntetve.

Első presznitzi gazdasági gép- és gőzmotor-gyár, Wichterle F.,

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50.

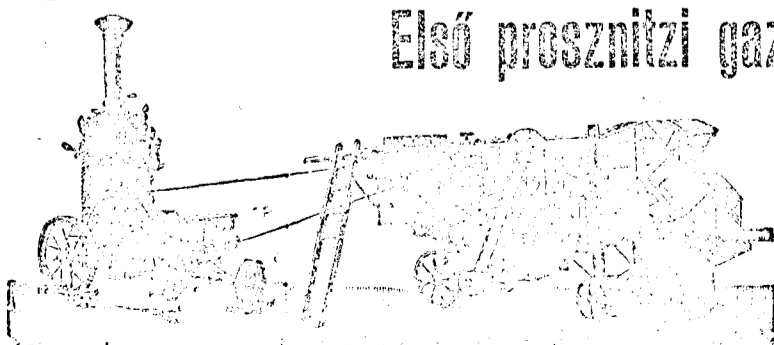
ajánlja legújabb szerkezetű szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cséplő-készleteit

kettős tisztítóval, árpatoklaszó és levegőszerűbb lohere hüvelyezővel, olcsó árak és teljes jóállás mellett. Már több 100 készlet kitűnő sikerrel működésben.

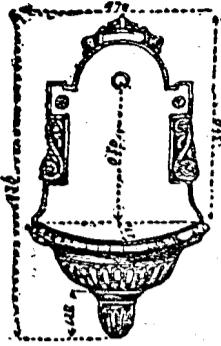
Motor és nagyobb gőzeséplőkészleteink, valamint egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagy zabási telepünkön Budapest, VI., Gyár-utca 50., hol szakszerűleg bemutatnánk.

(196.)

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó
Kolozsavart, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.
PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák

épületekre eresz csatornákat és egyéb díszítményeket horgony vagy bármintemű fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindenemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fürdőket, szivattyuk, fecskendők,

szőkókutak, stb. csatornázások vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Papp László

kávész, fűszer-, bor- és csemege kereskedő
Kolozsavart, Theologia épület.

Ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek raktárán levő kitűnő minőségű és ízű kávéit.

ÁRJEGYZÉK.

	frt kr.
1 kgr. Sántos válogatott	1.14
1 " Jamaikai jóízű erőteljes	1.30
1 " Guatemala fin., igen ajánlható	1.48
1 " Portorico közép szemű finom	1.62
1 " Portorico legfinom. erős, nagyszemű	1.82
1 " Ceylon finom	1.70
1 " Ceylon nagyszemű, igen finom	1.92
1 " Cuba nagyszemű legfinomabb	2.02
1 " Arany java, zamatos	1.90
1 " Mocca arabiai	1.92
1 " Gyöngy zamatos, fin. minőség	1.80
1 " Gyöngy nagyszemű, kiváló minőség	2.10

Vidéki megrendelésnél bérmentve kilonként 6 krral drágább.

Megrendelések postán utánvétellel 5 kilós Zsákcokskákból több fajta kávéból is összeállítva küldetnek.

Kitűnő minőségű kávéimmal a versenyt bármely fiúmei, trieszti és hamburgi czégekkel kiállok. (193.)

Tiszavidéki búza.

Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Gazdasági Egyesületének fogyasztási és értékesítési szövetkezete, a vetőmagul leginkább ajánlatos

tiszavidéki búzát

teljesen megbízható, csiraképes és fajtiszta minőségben hozza forgalomba. S a vetni való búza a legspecialisabb tiszavidékről bármely nagyobb vagy kisebb mennyiségben előnyösen beszerezhető.

A megrendelések a mennyiség és pontos cím megjelölésével a Gazdasági Egyesülethez Szolnok, megyeszékház, intézendők.

(197.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsavart, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal.

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!
X.

Legolcsóbb
bevásárlási
forrás
mindennemű

vadászfegyverek, revolverek és vadászati

czikkekből. (192.)

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Régi fegyverek újjakkal kicseréltetnek.

FÖLDESZ L. puszkaművesnél
BUDAPEST. IV., MUZEUM-KÖRUT 3.

Még minden résztvevő aratógépversenyen, ép úgy 1898. év július hó 11-én Hódmezővásárhelyen is a két első díjjal aranyérmekkel lett kitiüntetve.

Mc Cormick

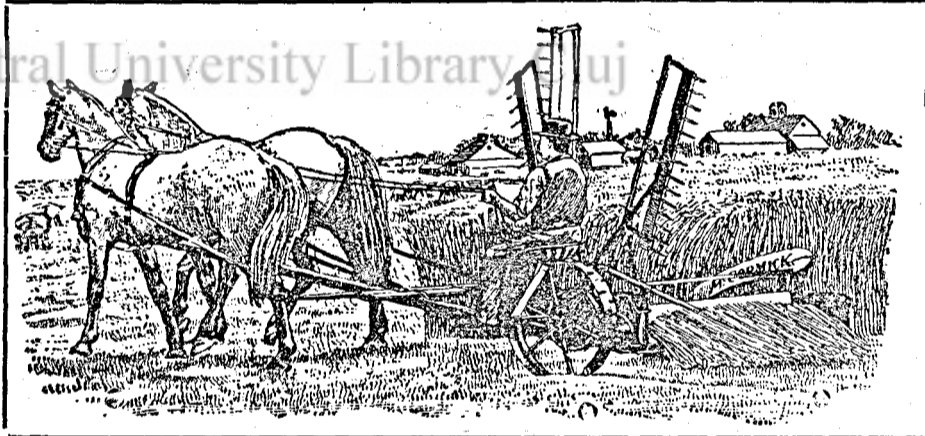
a világ legrégebbi arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselősége

BUDAPESTEN Müller és Weisz VI. Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **Mc Cormick „HUNGARIA“** kéveköti aratógépet, a legtökéletesebb **Mc Cormick „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **Mc Cormick „NEW 4“** fűkaszalógépet.

Számos kitiüntetések és elismerő levél igazolja.

Legjobb a világon!
és legkedveltebb.

Legjobb a világon!
a legkönnyebb

Mc Cormick gyártmányu gépek bámulatos tökéletességét.

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes megelégedésére az ország minden részén működésben vannak. (154.)

SZIVATTYUK

mindennemű házi és nyilvános célokra, a mezőgazdaság-, építkezési és iparnál.

A BOWER BARFF-féle

szabadalmazott inoxydálási módszer szerint

= inoxydált szivattyuk =

rozsdá ellen védve.

(87.)

W. GARVENS, Wien,

I. Schwarzenberg-gasse 6.

I. Wallfischgasse 14.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK

legújabb javított rendszerű tizedes, százados és hidmérlegek, fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási
betéti társaság.

SIMONFFI ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje
Kolozsavart, Kültorda-utca 48. sz. Telefon 85. sz.

Elfogadok megrendeléseket Gőzgépek, gőzszivattyuk, vízikerek, malomszerkezetek, zúzógépek, szijkorongok, fogaskerek, közlőtengelyek, csapágycsák stb. stb. elkészítésére.

Elvállalok mindenféle gépalkatrészek és gépek kijavítását, továbbá vasoszlopok, csigalépcsők, balkonytartányok és rácszatok, sirkerítések és más építészeti vastárgyak leöntését.

Készletet tartok vízvezetési és csatornázási kellékekből, u. m. kütoszlopok, csapszekerények, aknafedelek és víznyelőkből.

Raktáron tartok saját gyártmányaimból: egyes, kettős és három borozás ekék és boronák, cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica morzsoló gépek kézi vagy járgányhajtásra, szőlő zúzó, bor- és alma sajtolókból és több más gépekből, melyeket a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani van szerencsém. (128.)

Teljes tisztelettel

Simonffi István.

Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetk.

 Erdélynek legjobb szene a
Lupényi szén!

Mezőgazdák figyelmébe ajánlom a lokomobil fűtéshez legalkalmasabb Lupényi darabos és koczka szenet.

Theil Frigyes
a Magyar Általános Hitelbank szénesztályának képviselője.
KOLOZSVÁR
külmorostor-utca 6. szám.
(189.)

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.
RAKTÁRAK:
KOLOZSVÁRT,
Unió-utca 5. **MAROS VÁSÁRHELYT,**
Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai
Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőségeinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekben.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.
(188.)

Köszönetnyilvánítás.
Ó fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ó császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül megvan elégedve az asbesttappal bélelt cipőkkel. Ó fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttappalbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelőek voltak a szalonzcipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án. **KRAHL,** huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor úr!

Az asbestbetétű cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni
Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. **VEKERLE SÁNDOR,** tisztelő híve

Óvakodjunk a hamisításoktól,
Óvjuk lábainkat az izzadástól, melegtől
és meghűléstől.

Nines többé lábfájás!
Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés,
sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbesttappalbéléssel látja el. Kettősvastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr. gyermekeknek fele.

Az asbesttappalbélelés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. k. zásf. eregnek s a m. kir. honvédségnek eddig 22 500 pár szállított. Szűk üldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladóknek megfelelő árengedmény.
Kapható kizárólag az

ÁLTALÁNOS ASBESTÁRU-GYÁR
BETÉTI TÁRSASÁGNÁL,
Budapest, VI. Szív-utca 18. szám.
(167.)

Saját gyártmányu

„DARLING” fűkaszalóink
és
„Handy” marokrakó aratógépeink felülmulják

ugy czélszerű szerkezet, mint tartósság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvar-költséggel behozott amerikai gépeknél.

Árajánlattal és esetleges felvilágosítással szíves megkeresésre készséggel szolgálunk. (169.)

Umrath és Társa mezőgazdasági gépgyárosok
Budapest, V. ker., Váci-körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna- és gabona-gyűjtők), gőzcséplőkészletek, kazalozók stb. nagy választékban.

MÁJER MIHÁLY épület és műbádogos

Kolozsvárt, Belközép-u: 53.

Elvállal mindennemű épület bádogos munkát, fedél festést és javítást. Ajánlja raktárán dúsan felszerelt konyha és kertészeti berendezéseket. Elvállal mindennemű javítást a legolcsóbb árak mellett.

Pontos és szolid munka (162.)

Májér Mihály.**STOLCZ WINCZE**

Kolozsvár főter 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

MALOM-

BERENDEZÉSEKET,

valamint

egyes malomgépeket, vizeskerekeket, turbinákat,
közlőműveket stb. gyárt és szállít

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

malomépitészeti gépgyára és vasöntődéje

(102.)

Budapesten,

Külső Váci-út 54. szám.

Kinek otthon raktárhelyisége nincsen küldje:

TENGERIJÉT

a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank

Áruraktárába

hol raktározás, biztosítás, kezelés és fekbér mindössze belekerül:
métermázsánként

$\frac{1}{4}$ évi raktározásnál 20 krajczárba

$\frac{1}{2}$ évi » 30 » (2.)

1 évi » 50 »

Előleget is kaphat az illető és pedig: jelenleg 3 frt 50 krt
minden mmázsa után, fuvar és költségek levonásával, 7% kamat
mellett.

Zsákok 1 kr. heti díj mellett adatnak kölcsön.

Bővebb fölvilágosítást az Áruraktár kezelősege (Vasuti
állomás mellett) készséggel nyújt.

GAZDASÁGI IRODA

KOLOZSVÁRT

Jókai-utca 4. — Telefon 176.

(186)

Megbízásból közvetít:

Birtokvétele és eladást.

Birtok bérletet.

Gazdasági termények értékesítését.

Gazdasági haszon állatok értékesítését.

Gazdasági gépek beszerzését és
értékesítését

Gazdasági nyerstermények értékesítését.

Biztosítások eszközését.

Jelzálog kölcsön eszközését.

Gazdasági üzemtervek elkészítését és el-
számolások felülvizsgálatát, melyeknek
gyors, pontos és méltányos kiviteléért
szavatolunk.

Clichéket

árjegyzékek, könyvek,
szak- és folyóiratok, ka-
talogusok és hirdetések,
valamint minden egyéb nyomtatvány illusz-
trálásához rajz vagy fénykép után kitűnő
kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legna-
gyobb pontossággal és figyelemmel
teljesítetnek. (4.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százalékkal.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesz-
téssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és
magasabb leszámítási árfolyam mellett $4\frac{1}{2}$ %-os
záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesz-
téssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő
házakra 42 $\frac{1}{2}$ évi törlesztéssel 5-65% évi részlet-
fizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok érté-
kére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve
az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és $4\frac{1}{2}$ %-os
záloglevelek, 8%-os nyereségekötvények.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

— — — — — **FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.** — — — — —

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)